

การสวนปัสสาวะเป็นระยะด้วยตนเอง

(Intermittent self urethral catheterization)

คำจำกัดความ (Definition)

การสวนปัสสาวะเป็นระยะด้วยตนเอง เป็นการสอนให้สวนปัสสาวะเป็นระยะ โดยพยาบาลผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินเพื่อค้นหาผู้ที่พร้อมที่จะเป็นผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นผู้ป่วยเองหรือผู้ดูแล (ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถสวนปัสสาวะด้วยตัวเองได้) จากนั้นจะวางแผนการสอนและสอนพร้อมทั้งสาธิตการปฏิบัติและติดตามประเมินผลหลังการสอน จนกว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเรื่องที่คุณเรียนจะต้องเรียนและฝึกปฏิบัติ มี 3 เรื่อง คือ

1. ขั้นตอนและเทคนิคการสวนปัสสาวะด้วยตนเอง
2. การตรวจและบันทึกจำนวนปัสสาวะ
3. การทำความสะอาดอุปกรณ์และการทำลายเชื้อ

วัตถุประสงค์ (Objective)

เพื่อให้ผู้เรียน รู้และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและครบถ้วนในเรื่อง

1. เทคนิคการสวนปัสสาวะด้วยตนเอง
2. การตรวจและบันทึกจำนวนปัสสาวะ
3. การทำความสะอาดอุปกรณ์และการทำลายเชื้อ

อุปกรณ์ (Equipment)

ในผู้ป่วยหญิง

1. สายสวนปัสสาวะแบบสวนด้วยตนเอง (Self-cath) มีลักษณะเป็นสายยาว 13 เซนติเมตร ปลายด้านหนึ่งสำหรับสอดเข้าทางรูเปิดท่อปัสสาวะ ปลายอีกด้านหนึ่งสำหรับระบายน้ำปัสสาวะออก ซึ่งจะมีจุกเสียบไว้ และตัวสายจะอยู่ในหลอดพลาสติกที่สามารถใส่น้ำยาฆ่าเชื้อแช่สายได้
2. ขันรองน้ำปัสสาวะ
3. สำลี

4. น้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น Providine solution
5. ถุงมือสะอาด
6. ครีมหล่อลื่น เช่น K-Y jelly
7. สบู่ก้อน หรือสบู่เหลว
8. ผ้าเช็ดมือสะอาด
9. กะละมังหรือถังใส่น้ำสะอาด
10. น้ำเกลือ 0.9%NSS
11. กระจกเงามีขนาด 5x7 นิ้วแบบปรับมุมได้
12. กล่องไม้หรือเก้าอี้ที่ที่นั่งสูงจากพื้นประมาณ 6 นิ้ว
13. กระบอกหรือขวดตวงน้ำปัสสาวะ
14. แบบบันทึกปริมาณน้ำดื่มและปัสสาวะในผู้ป่วยที่ฝึกขับถ่ายปัสสาวะ
15. น้ำยาแช่สายสวนปัสสาวะ : แอลกอฮอล์ 70%
16. แบบบันทึกการสอน การสวนปัสสาวะด้วยตนเอง (ส่วนที่2)

หมายเหตุ :

รายการที่ 1-12 ใช้ประกอบการสอนวิธีการสวนปัสสาวะด้วยตนเอง รายการที่ 2 ให้ใช้อุปกรณ์ที่ปราศจากเชื้อ ในการสาธิตและฝึกปฏิบัติผู้สอนสามารถใช้ชุดสวนปัสสาวะที่มีอยู่ในโรงพยาบาลได้

รายการที่ 11-12 สำหรับผู้ป่วยหญิงที่กำลังกล้ำมเนื้อหา เกรด 4-5 และนั่งทรงตัวได้มั่นคงเป็นผู้สวนปัสสาวะ

รายการที่ 13-14 ใช้ประกอบการสอนวิธีการตวงน้ำปัสสาวะ และการลงบันทึกในแบบบันทึก

รายการที่ 15 ใช้ประกอบการสอนวิธีการทำลายเชื้อ

รายการที่ 16 ใช้ประกอบการบันทึกหลังการสอน

ในผู้ป่วยชาย

1. สายสวนปัสสาวะแบบสวนด้วยตนเอง(Self-cath) มีลักษณะเป็นสายยาว 30 เซนติเมตร ปลายด้านหนึ่งสำหรับสอดเข้าทางรูเปิดหลอดปัสสาวะ ส่วนปลายอีกด้านหนึ่งมีรูสำหรับระบายน้ำ

ปีศาจออก ซึ่งมีจุดเสียบไว้ และตัวสายบรรจุอยู่ในหลอดพลาสติกที่สามารถใส่น้ำยาฆ่าเชื้อ
ได้

2. ขันรองน้ำปีศาจ
3. ผ้าสี่เหลี่ยมเจาะกลาง
4. ปากคีบ
5. สำลี
6. น้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น Providine solution
7. ถุงมือสะอาด
8. ครีมหล่อลื่น เช่น K-Y jelly
9. กะละมังหรือถังใส่น้ำสะอาด
10. ผ้าเช็ดมือสะอาด
11. สบู่ก้อน หรือสบู่เหลว
12. น้ำเกลือ 0.9%NSS
13. กระบอกหรือขวดตวงน้ำปีศาจ
14. แบบบันทึกปริมาณน้ำคัมและปีศาจในผู้ป่วยที่ฝึกจับถ่ายปีศาจ
15. น้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับสายสวนปีศาจ ได้แก่ แอลกอฮอล์ 70%
16. แบบบันทึกการสอน การสวนปีศาจด้วยตนเอง (ส่วนที่2)

หมายเหตุ

รายการที่ 1-12 ใช้ประกอบการสอนวิธีการสวนปีศาจด้วยตนเอง รายการที่ 2 ให้ใช้อุปกรณ์ที่
ปราศจากเชื้อ ในการสาธิตและฝึกปฏิบัติผู้สอนสามารถใช้ชุดสวนปีศาจที่มีอยู่ในโรงพยาบาลได้โดยคีบ
ปากคีบที่ปราศจากเชื้อเพิ่มลงไปในชุดสวนปีศาจ

รายการที่ 13-14 ใช้ประกอบการสอนวิธีการตวงน้ำปีศาจ และการลงบันทึกในแบบบันทึก
ทางการพยาบาล

รายการที่ 15 ใช้ประกอบการสอนวิธีการทำลายเชื้อ

รายการที่ 16 ใช้ประกอบการบันทึกหลังการสอน

การประเมิน (Assessment)

ประเมินแบบแผนการขับถ่ายปัสสาวะของผู้ป่วย ประเมินระดับความรุนแรงของข้อจำกัด และกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของการขับถ่ายปัสสาวะ เช่น การผ่าตัดสะโพก หรือการบาดเจ็บที่กระดูกสันหลัง ซึ่ง มีผลโดยตรงกับผู้ป่วย ประเมินข้อจำกัดอื่นๆ ที่ขัดขวางกระบวนการสอดใส่สายสวนปัสสาวะ เช่น ท่อปัสสาวะตีบ หรือเมื่งกระเพาะปัสสาวะ ตรวจสอบกระบวนการของการขับถ่ายของเสีย แผล และสารน้ำต่างๆ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ขัดขวางกระบวนการขับออกของปัสสาวะ ประเมินว่ากระเพาะปัสสาวะเต็มหรือไม่ สอบถามเกี่ยวกับการแพ้ยาของผู้ป่วย ประเมินประสิทธิภาพในการใส่สายสวนปัสสาวะมาก่อน

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล (Nursing diagnosis)

1. ระบบการขับถ่ายปัสสาวะสูญเสียหน้าที่ (Impaired urinary elimination)
2. ภาวะปัสสาวะคั่ง (Urinary retention)
3. เสี่ยงต่อภาวะบาดเจ็บทางเดินปัสสาวะ (Risk for injury)
4. เสี่ยงต่อภาวะติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ (Risk for infection)

การวางแผนการพยาบาลและผลลัพธ์ (Outcome identification and planning)

วางแผนการดูแลเพื่อป้องกันภาวะปัสสาวะคั่ง บาดเจ็บหรือติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ และภาวะระบบขับถ่ายปัสสาวะ สายสวนปัสสาวะต้องอยู่ในตำแหน่ง กระเพาะปัสสาวะไม่โป่งตึง ส่วนผลลัพธ์อื่นอาจรวมถึงผิวหนังสะอาด แห้ง ไม่มีรอยถลอก หรือบาดเจ็บ ไม่ระคายเคือง รวมทั้งผู้ป่วยเข้าใจวัตถุประสงค์และสามารถดูแลในระหว่างการสวนปัสสาวะด้วยตนเอง

ขั้นตอนการปฏิบัติ (Implementation)

เรื่องที่สอน	จำนวนครั้งที่สาธิต	เวลาที่เริ่มสอน
1. ขั้นตอนและเทคนิคการสวนปัสสาวะด้วยตนเอง	3 ครั้ง *ในการสาธิตครั้งที่3 อาจให้ผู้เรียนบอกขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อทดสอบความพร้อมก่อนผู้เรียนฝึกปฏิบัติเอง	- หลังจากประเมินความพร้อมและความสามารถของผู้เรียน - หลังจากผู้เรียนอ่านคู่มือการสวนปัสสาวะด้วยตนเอง

2. การตวงและการบันทึก จำนวนปีสสาวะ	2-3 ครั้ง	-เมื่อผู้เรียนเริ่มฝึกสวนด้วยตนเอง 3-4 ครั้ง หรือสามารถฝึกใน ขั้นตอนการสวนได้อย่างถูกต้อง แล้ว
3. การทำความสะอาด อุปกรณ์และการทำลาย เชื้อ	2-3 ครั้ง	- เมื่อผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเรื่องที่ 1 และ 2 ประมาณ 3-4 ครั้งแล้ว หรือสามารถปฏิบัติกิจกรรมเรื่อง ที่1 และ2 ได้ อย่างถูกต้องแล้ว

ในผู้ป่วยหญิง

กิจกรรม (Action)	เหตุผล (Rationale)
<p>เทคนิคและขั้นตอนในการสวนปีสสาวะด้วยตนเอง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุตัวผู้ป่วยให้ถูกต้อง 2. อธิบายให้ผู้ป่วย/ญาติเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสวนปีสสาวะด้วยตนเอง 3. จัดเตรียมอุปกรณ์ไปที่เตียงผู้ป่วย 4. กั้นม่านให้มิดชิด 5. จัดทำผู้ป่วยตามความเหมาะสมดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 5.1 ถ้าผู้ป่วยมีกำลังกล้ามเนื้อขาปกติสามารถนั่งยองได้ให้ผู้ป่วยนั่งบนเก้าอี้เตี้ยๆ โดยให้ ก้นอยู่ก่อนมาทางริมของเก้าอี้แล้ววางกระจก ระหว่างขาผู้ป่วยปรับมุมกระจกให้ผู้ป่วย มองเห็นบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ตนเอง 5.2 ถ้าผู้ป่วยมีกำลังกล้ามเนื้อขาต่ำกว่าเกรด 4 แต่สามารถนั่งทรงตัวบนเตียงหรือฟิงฝ่า หรือหัวเตียงได้ ให้นั่งฟิงหัวเตียงแล้วกางขาออกให้มากที่สุด อาจใช้หมอนรองได้เข้า 2 ข้างแล้วงอขาให้เท้าทั้งสองข้างเข้าหากัน 5.3 ถ้าผู้ป่วยไม่สามารถสวนปีสสาวะด้วยตนเองได้ ต้องให้ญาติเป็นผู้สวนให้ ให้ผู้ป่วย อยู่ในท่านอนหงายแล้วกางขาออกให้กว้างพอที่จะทำความสะอาดบริเวณอวัยวะ สืบพันธุ์ได้สะดวก แหวกแคมในออกให้เห็นรูเปิดท่อปีสสาวะได้อย่างชัดเจน 6. ล้างมือฟอกสบู่ ล้างด้วยน้ำสะอาด เช็ดให้แห้งหรือใช้ Waterless 20-30 วินาที แนะนำให้ 	<p>- ตรวจสอบ ข้อชื่อ- สกุล เลข ประจำตัว ผู้ป่วย ให้ มั่นใจว่า สวน ปีสสาวะ ถูกต้อง ตาม แผนการ รักษา - เคารพ</p>

<p>ผู้เรียนล้างมือ ฟอกสบู่ก่อนเมื่อผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. ก่อนสาธิตวิธีการสวน พยาบาลควรสวมถุงมือขณะทำการสาธิตและบอกให้ผู้ป่วย/ญาติทราบว่าเป็นผู้เรียนฝึกปฏิบัติไม่จำเป็นต้องใส่ถุงมือ 8. สวมถุงมือสะอาด ใช้ผ้าชุบน้ำสะอาดที่เตรียมไว้เช็ดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์พอสมควร แล้วฟอกสบู่ โดยการแหวกแคมในให้เห็นรูเปิดท่อปัสสาวะ เริ่มฟอกที่บริเวณรูเปิดท่อปัสสาวะไปมาประมาณ 20-30 วินาที จึงฟอกวนออกไปบริเวณรอบๆ โดยใช้เวลารวมทั้งหมด 1 นาที เช็ดสบู่ออกด้วยน้ำสะอาด ถอดถุงมือคู่แรกออก 9. สาธิตการล้างมือโดยฟอกสบู่ที่มือ ง่ามนิ้วมือและซอกเล็บอย่างน้อย 30 วินาที แล้วล้างด้วยน้ำสะอาดในกะละมังที่เตรียมมา 10. เปิดฝ้าท่อชุดสวนปัสสาวะและสอนการวางอุปกรณ์ให้เหมาะสม คือ วางสำลิวไว้ในขันรองน้ำปัสสาวะ 11. สวมถุงมือคู่ที่ 2 หยิบสำลีก่อนแรกจุ่ม providinesolutionพอชุ่มสำลิว ใช้มือข้างที่ไม่ถนัดแหวกแคมเล็กออกให้เห็นรูเปิดท่อปัสสาวะเช็ดที่รูเปิดท่อปัสสาวะแหวกแคมเล็กค้างไว้รอ 20 วินาที ใช้สำลิวแห้งซับprovidineออก 12. หยิบสายสวนปัสสาวะออกจากหลอดที่ใส่ น้ำยาแช่สาย จับเฉพาะที่จุกสีฟ้าที่อยู่ส่วนปลายและระวังไม่ให้สายไปสัมผัสตุ๊กสิ่งอื่น เทน้ำเกลือนอร์มัล 0.9% ล้างสายพอประมาณ 13. เปิดฝาของหลอดครีมหล่อลื่น บีบครีมทิ้งเล็กน้อยแล้วบีบครีมลงบนสายสวนพอประมาณให้เคลือบบนสายอย่างทั่วถึง 14. ใช้มือข้างที่ไม่ถนัด แหวกแคมในออกจนมองเห็นรูเปิดของท่อปัสสาวะ (ถ้าผู้ป่วยสวนด้วยตนเองให้จับที่จุกสีฟ้าซึ่งปลายเข้าหาตัวในลักษณะแยงขึ้น)ซึ่งอยู่เหนือช่องคลอดแล้วสอดสายสวนเข้าไปในรูเปิดท่อปัสสาวะจนเกือบสุดสาย 15. หยิบขันวางลงระหว่างขา 16. ปลดจุกสีฟ้าที่ปิดปลายสายสวนออก ใช้มือข้างหนึ่งยึดจับสายไว้ไม่ให้สายหลุดเคลื่อนออกมาก่อนที่จะสวนเสร็จ 17. เมื่อปัสสาวะหยุดไหลให้กดเหนือหัวหน้าเบาๆถ้าไม่มีน้ำปัสสาวะไหลออกมาอีก ให้ค่อยถอดสายสวนออกทีละ 1 นิ้วแล้วกดเหนือหัวหน้าตามจนกระทั่งไม่มีน้ำปัสสาวะไหลอีกจึงค่อยถอดสายสวนออก 18. ทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์อีกครั้ง 19. ถอดถุงมือและจัดเสื้อผ้าและจัดทำผู้ป่วยให้เหมาะสม 20. ตวงปริมาณปัสสาวะที่ผู้ป่วยปัสสาวะออกได้และหรือปริมาณปัสสาวะที่สวนได้พร้อมสังเกตุสี ลักษณะและกลิ่นของปัสสาวะด้วย ล้างมือให้สะอาดหรือใช้ Waterless 20-30 	<p>ในสิทธิ ผู้ป่วย ลดความ วิตก กังวล และขอ ความ ร่วมมือ จาก ผู้ป่วย - ประหยั คเวลา และ สะดวก ในการ ปฏิบัติง าน - ป้องกัน การ เปิดเผย ผู้ป่วย - สะดวก ในการ ทำความ สะอาด อวัยวะ สืบพันธุ์ และหา</p>
---	--

<p>วินาที</p> <p>21. บันทึกวัน เดือน ปี เวลาที่สอนและผู้สอนในแบบบันทึกการสอนการสวนปัสสาวะด้วยตนเอง</p> <p>การตวงน้ำปัสสาวะและการลงบันทึกในแบบบันทึก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สอนวิธีการตวงน้ำปัสสาวะโดยใช้กระบอกตวงหรือขวดตวงปัสสาวะ 2. สอนวิธีการบันทึกปริมาณน้ำดื่ม และปัสสาวะโดยลงวัน เดือน ปี ปริมาณปัสสาวะที่ออกเองได้ในขณะนั้น (กรณีที่ปัสสาวะออก) และปริมาณปัสสาวะที่สวนได้ 3. บันทึกวันที่สอน และผู้สอนลงในแบบบันทึกการสอนสวนปัสสาวะด้วยตนเอง <p>การทำความสะดวกอุปกรณ์และการทำลายเชื้อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สอนการล้างขันรองน้ำปัสสาวะ สายสวนปัสสาวะด้วยน้ำสบู่และน้ำสะอาด (ในกรณีที่ครบเวลาต้องเปลี่ยนน้ำยาให้ล้างหลอดแช่สายสวนด้วย) 2. สอนการแช่สายสวนปัสสาวะ หลังจากล้างสายให้สะบัดน้ำออกจากสายสวนให้มีหยดน้ำเกาะน้อยที่สุดและใช้จุกลิ้นฟ้ายาบสายลงในหลอดน้ำยาฆ่าเชื้อ (แอลกอฮอล์ 70%) โดยให้น้ำยาท่วมสายอย่างทั่วถึง (เปลี่ยนน้ำยาเมื่อครบ 24 ชั่วโมง) 3. บันทึกวันที่สอนและผู้สอนลงในแบบบันทึกการสอนปัสสาวะด้วยตนเอง 	<p>ตำแหน่งของรูเปิดท่อปัสสาวะที่จะใส่สายสวน</p> <p>-</p> <p>- ลดจำนวนจุลินทรีย์บนมือของผู้สวนปัสสาวะ</p>
---	--

	<p>- ป้องกัน การ แพร่กร ะจาย เชื้อโรค จากผู้ หนึ่งไป ยังอีกผู้ หนึ่ง (Cross infectio n) แต่ ผู้เรียน สวนให้ ผู้ป่วย เพียงคน เดียวจึง ไม่เสี่ยง ต่อการ เกิด ปัญหา ดังกล่าว</p> <p>- ลด จำนวน จุลินทรีย์ บน ผิวหนัง</p>
--	---

โดยเฉพ
าะรูเปิด
ท่อ
ปัสสาว
ะก่อน
ใส่สาย
สวน
ปัสสาว
ะ

- ลด
จำนวน
เชื้อ
แบคทีเรีย
ที่อยู่
บนมือ
ของผู้ที่
จะทำ
การ
สวน
ปัสสาว
ะ

- ไม่ให้
อุปกรณ์
ปนเปื้อ
น

- ล้าง
คราบ
แอลกอฮอล์ที่
แช่สาย
ออกลด
การ
ระคาย
เคืองเมื่อ
ใส่สาย
เข้าไป
ในท่อ
ปัสสาว
ะ

-ป้องกัน
การ
ปนเปื้อ
นเชื้อ
โรค
หลุดลื่น
สายและ

ลดการ
บาดเจ็บ
ต่อท่อ
ปัสสาวะ
ขณะ
ใส่สาย
สวน

- ง่าย
ต่อการ
ใส่สาย
เข้ารูเปิด
ท่อ
ปัสสาวะ

- เตรียม
รองน้ำ
ปัสสาวะ

-
ระบาย
น้ำ
ปัสสาวะ

-ได้

ปัสสาวะที่ค้าง
ออกมา
ให้หมด
ในการ
สวนแต่
ละครั้ง

-ป้องกัน
การติดเชื้อ
-ผู้ป่วย
สุข
สบาย

-
ตรวจสอบ
ปริมาณ
ปัสสาวะ

- เป็น
หลักฐาน
น
ทางการ
พยาบาล

- ทราบ
ถึงวิธีการ
ตวงน้ำ
ปัสสาว
ะและ
วิธีการ
อ่าน
ปริมาณ
ที่ตวงได้
- ทราบ
ถึง
ข้อมูล
ที่จำเป็น
ต่อ
บันทึก
และการ
ลง
บันทึก
ถูกต้อง

- เป็น
หลักฐาน
น
ทางการ
พยาบาล

	<p>- ทราบถึงวิธีการทำลายเชื้อ</p> <p>- ทราบถึงวิธีการทำลายเชื้อ</p> <p>- เป็นหลักฐานทางการพยาบาล</p>
--	--

ในผู้ป่วยชาย

กิจกรรม (Action)	เหตุผล (Rational)
<p>1. จัดทำผู้ป่วย</p> <p>1.1 ในกรณีที่ผู้ป่วยสวนด้วยตนเอง ให้ลูก</p>	<p>- ความสะดวกในการทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์และหาตำแหน่งของรูเปิดท่อน้ำสภาวะที่จะให้สาย</p>

<p>นั่งฟังหัวเตียงใช้หมอนรองหลัง 1 ใบ กางขาออก 45-60 องศา</p> <p>1.2 ในรายที่ญาติสวนให้ ให้ผู้ป่วยอยู่ในท่านอนหงาย</p> <p>2. ล้างมือฟอกสบู่ ล้างด้วยน้ำสะอาด เช็ดให้แห้งหรือ ใช้ Waterless 20-30 วินาที แนะนำให้ผู้เรียนล้างมือฟอกสบู่ก่อนเมื่อผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ</p> <p>3. ก่อนสาธิตวิธีการสวน พยาบาลควรสวมถุงมือขณะสาธิตและอธิบายเหตุผลให้ผู้ป่วยหรือญาติทราบว่ามีผู้เรียนฝึกปฏิบัติไม่จำเป็นต้องใส่ถุงมือ</p> <p>4. สาธิตการทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์โดยใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์พอหมาด และฟอกสบู่โดยการรูดหนังหุ้มปลายลง เริ่มฟอกที่บริเวณรูเปิดท่อน้ำปัสสาวะไปประมาณ 20-30 วินาทีจึงฟอกวนออกไปบริเวณรอบๆ โดยใช้เวลารวมทั้งหมด 1 นาที เช็ดสบู่ออกจนหมดด้วยน้ำสะอาด ถอดถุงมือคู่แรกออก</p> <p>5. สาธิตการล้างมือโดยฟอกสบู่ที่มือ ถ่มน้ำมือและซอกเล็บอย่างน้อย 30 วินาที แล้วล้างด้วยน้ำสะอาดในกะละมังหรือถังน้ำที่เตรียมมา เช็ดด้วยผ้าแห้งและสะอาด</p> <p>6. เปิดผ้าห่อชุดสวนปัสสาวะ และสอนการวางอุปกรณ์ให้เหมาะสม คือ สำลีสปากคิ๊บ ผ้าสี่เหลี่ยมเจาะกลาง ให้วางอยู่ในชั้นจนกว่าจะใช้งาน</p> <p>7. สวมถุงมือคู่ที่ 2 แล้วปูผ้าสี่เหลี่ยมวางองศาตลอดช่องผ้าวางลงบนสี่เหลี่ยมก่อนวางขันร่อนน้ำปัสสาวะห่างออกไปเล็กน้อย</p> <p>8. สำลีก่อนแรกจุ่ม Providine solution พอชุ่ม</p>	<p>สวน</p> <p>- ลดจำนวนจุลินทรีย์ที่อยู่บนมือผู้สวนปัสสาวะและป้องกันการติดเชื้อ</p> <p>- ป้องกันการติดเชื้อและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค</p> <p>- ความสะอาดและลดจำนวนจุลินทรีย์</p> <p>- ลดจำนวนเชื้อแบคทีเรียที่อยู่บนมือของผู้จะทำการสวนปัสสาวะ</p> <p>- เตรียมไว้ร่อนน้ำปัสสาวะ</p> <p>- เตรียมการฆ่าเชื้อที่รูเปิดท่อน้ำปัสสาวะ</p> <p>- ลดจุลินทรีย์ที่รูเปิดท่อน้ำปัสสาวะ</p>
--	---

<p>ลำลิวางพาดในขันรอนน้ำปัสสาวะ</p> <p>9. ใช้มือข้างที่ไม่ถนัดจับองคชาติตั้งฉากกับลำตัว ผู้ป่วยใช้มืออีกข้างหยิบสำลิตี่ Providine solution เช็ดที่รูเปิดท่อปัสสาวะ รอประมาณ 20 วินาที ใช้สำลิตี่แห้งซับ Providine solution ออก</p> <p>10. ล้างสายสวนปัสสาวะ โดยจับเฉพาะที่จุดปลายสีฟ้าแล้วดึงสายออกมาจากหลอดน้ำยา แล้วล้างด้วยน้ำเกลือ 0.9 % รอประมาณ (เน้นผู้เรียนไม่ให้จับที่ตัวสายอย่างเด็ดขาด และระวังไม่ให้สายไปสัมผัสตุ๊กสิ่งอื่น)</p> <p>11. เปิดฝาหลอดครีมหล่อลื่นแล้วบีบทิ้งก่อนเล็กน้อยหลังจากนั้นจึงบีบครีมหล่อลื่นลงที่สายสวนบริเวณกึ่งกลางสายรอประมาณ</p> <p>12. ใช้คีมปากคีม (Forceps) ช่วยเกลี่ยครีมหล่อลื่นให้เคลือบสายอย่างทั่วถึงกัน ใช้ปากคีมจับที่สายโดยจับห่างจากปลายสายที่จะสอดเข้ารูเปิดท่อปัสสาวะประมาณ 3 นิ้ว ส่วนปลายอีกด้านที่มีจุดสีฟ้าเสียบไว้ระหว่างนิ้วนางและนิ้วก้อยในมือข้างเดียวกัน โดยระวังไม่ให้สายสวนปัสสาวะปนเปื้อน</p> <p>13. ใช้มืออีกข้างจับองคชาติให้ตั้งฉากกับลำตัว แล้วสอดสายสวนปัสสาวะเข้าไปในรูเปิดท่อปัสสาวะจนเกือบสุดสายโดยสอดเข้าอย่างนุ่มนวล (หากพบว่ามีการเกร็งที่หูรูดทำให้ใส่ลำบากควรรอให้อาการเกร็งลดลงก่อนจึงสอดสายเข้าไป)</p> <p>14. ใช้มืออีกข้างหนึ่งจับที่องคชาติและส่วนของสายสวนที่มีจุดเสียบ หลังจากนั้นจึงปลดจุกที่ปิดสายสวนออกให้น้ำปัสสาวะไหลออกมา</p> <p>15. เมื่อปัสสาวะหยุดไหล กดบริเวณเหนือหัวหน้าเบาๆ ถ้าไม่มีน้ำปัสสาวะไหลออกมา</p>	<p>- ระวังไม่ให้มีการปนเปื้อนของสาย</p> <p>- ให้ได้ครีมหล่อลื่นที่ปราศจากการปนเปื้อน</p> <p>- ลดการบาดเจ็บต่อท่อปัสสาวะขณะใส่สายสวน</p> <p>- ให้หยิบจับได้ถนัดและสอดสายเข้าไปได้สะดวก</p> <p>- ลดการบาดเจ็บต่อท่อปัสสาวะ</p> <p>- ให้น้ำปัสสาวะไหลลงขันที่นำมารองไว้ ไม่ให้สายเลื่อนหลุดก่อนปัสสาวะเสร็จ</p> <p>- ไล่น้ำปัสสาวะที่เหลือค้างออกมา</p>
---	--

<p>อีก ให้ค้อยถอนสายสวนออกทีละ 1 นิ้ว แล้วกดเหนือหัวหน้าตาม จนกระทั่งไม่มีน้ำ ปัสสาวะไหลอีก จึงถอนสายสวนออก</p> <p>16. ทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์อีกครั้ง</p> <p>17. ถอดถุงมือ จัดเสื้อผ้าและจัดทำผู้ป่วยให้เหมาะสม</p> <p>18. ตวงปริมาณปัสสาวะที่ผู้ป่วยปัสสาวะออกได้ และ/หรือปริมาณปัสสาวะที่สวนได้ พร้อมทั้งสังเกตสีลักษณะและกลิ่นของปัสสาวะด้วย</p> <p>19. บันทึก วัน เดือน ปี เวลาที่สอนในแบบบันทึกการสอนการสอนสวนปัสสาวะด้วยตนเอง</p> <p>การตวงน้ำปัสสาวะและการลงบันทึกในแบบบันทึก</p> <p>1. สอนวิธีการตวงน้ำปัสสาวะโดยใช้กระบอกตวงหรือขวดตวงปัสสาวะ</p> <p>2. สอนวิธีการบันทึกปริมาณน้ำดื่ม และปัสสาวะโดยลงวัน เดือน ปี ปริมาณปัสสาวะที่ออกเองได้ในขณะนั้น (กรณีที่ปัสสาวะออก) และปริมาณปัสสาวะที่สวนได้</p> <p>3. บันทึกวันที่สอน และผู้สอนลงในแบบบันทึกการสอนสวนปัสสาวะด้วยตนเอง</p> <p>การทำความสะอาดอุปกรณ์และการทำลายเชื้อ</p> <p>1. สอนการล้างขั้วรองน้ำปัสสาวะ สายสวนปัสสาวะด้วยน้ำสบู่และน้ำสะอาด (ในกรณีที่ต้องเปลี่ยนน้ำยาให้ล้างหลอดแช่สายสวนด้วย)</p> <p>2. สอนการแช่สายสวนปัสสาวะ หลังจากล้างสายให้สะอาดน้ำออกจากสายสวนให้มีหยดน้ำเกาะน้อยที่สุดและใช้จุกสีฟ้าเสียบสายลงในหลอดน้ำยาฆ่าเชื้อ (แอลกอฮอล์ 70%) โดยให้น้ำยาท่วมสายอย่างทั่วถึง (เปลี่ยน</p>	<p>- ทราบถึงวิธีการตวงน้ำปัสสาวะและวิธีอ่านปริมาณที่ตวงได้</p> <p>- ทราบถึงวิธีการตวงน้ำปัสสาวะและวิธีการอ่านปริมาณที่ตวงได้</p> <p>- ทราบถึงข้อมูลที่ต้องบันทึกและการลงบันทึกถูกต้อง</p> <p>- เป็นหลักฐานทางการพยาบาล</p> <p>- ทราบถึงวิธีการทำลายเชื้อ</p> <p>- ทราบถึงวิธีการทำลายเชื้อ</p>
---	--

น้้ายาเมื่อครบ 24 ชั่วโมง) 3. บันทึกวันที่สอนและผู้สอนลงในแบบบันทึก การสอนปัสสาวะด้วยตนเอง	- เป็นหลักฐานทางการพยาบาล
--	---------------------------

การบันทึก (Documentation)

บันทึกจำนวน ลักษณะของปัสสาวะ ลักษณะของผิวหนัง บันทึกจำนวนน้ำเข้า-ออก

ข้อควรระวัง (Special consideration)

ขณะที่สอดใส่สายสวนเข้าไปควรทำอย่างระมัดระวังและนุ่มนวลป้องกันการเกิดการบาดเจ็บที่ท่อปัสสาวะ ทุกกระบวนการ ทุกขั้นตอนต้องใช้หลักปราศจากเชื้ออย่างเคร่งครัด

หมายเหตุ

น้้ายาต่างๆที่ใช้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของหน่วยควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ (ขณะนี้อยู่ระหว่างการทบทวน)

เอกสารอ้างอิง (Reference)

การประเมินผล (Evaluation) การสวนปัสสาวะเป็นระยะด้วยตนเอง

	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 1
--	------------	------------	------------

เกณฑ์การประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
เชิงโครงสร้าง <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปฏิบัติ คือ พยาบาล 2. ใช้สายสวนปัสสาวะขนาดที่เหมาะสม 3. เตรียมอุปกรณ์ครบ และไม่ปนเปื้อน 						
เชิงกระบวนการ <ol style="list-style-type: none"> 1. แจ้งให้ผู้ป่วยทราบ พร้อมทั้งอธิบายวิธีการปฏิบัติตัวขณะใส่สายสวนปัสสาวะกั้นม่านมิดชิดและจัดทำผู้ป่วยให้เหมาะสม 2. ล้างมือก่อนและหลังสวนปัสสาวะมีการใส่สายสวนปัสสาวะอย่างถูกต้องตามขั้นตอน 3. เก็บอุปกรณ์ไปแช่น้ำยาฆ่าเชื้อ 4. บันทึก วัน เวลา ลักษณะและจำนวนของปัสสาวะที่ได้และสิ่งผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล 						
เชิงผลลัพธ์ <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ป่วยยอมรับ และให้ความร่วมมือในการสวนปัสสาวะเป็นระยะ 2. ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังการสวนปัสสาวะเสร็จ 3. มีบันทึก วัน เดือน ลักษณะ และจำนวนของปัสสาวะที่ได้และสิ่งผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล 						